

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
ההקשר הרחב של סיפור האגדה בתלמוד הבבלי
- חלק ב
ד"ר יונתן פיינטוך | המחלקה לתלמוד

The wide context of the Aggadic story in the Babylonian | 09-0762-01
Talmud – part 2

הרצאה	סוג הקורס:
2 (1 ש"ש)	היקף נ"ז:
תשפ"ה	שנת לימודים:
ב'	סמסטר:
רביעי, 16:00	יום ושעה
—	שעת קבלה:
tani700@gmail.com	מייל מרצה:
https://lemida.biu.ac.il	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

התלמוד הבבלי הוא מן הספרים המרכזיים של ספרות חז"ל. אחד המאפיינים הייחודיים של ספרות חז"ל בכלל והתלמוד הבבלי בפרט הוא שילובן של אגדות בהקשרים רחבים יותר, שמכילים גם סוגי חומרים אחרים ומגוונים. מתוך העיון בסוגיות שונות בתלמוד נלמד להכיר את האופנים השונים שאגדה משולבת בהקשרה הרחב בסוגיות הבבלי, ואת תפקידן של אגדות בתלמוד זה.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יכירו את סוגי האגדה החז"ליים השונים שמשולבים בתלמוד הבבלי, ואת אופני השילוב השונים.
2. הלומדים יכירו וידעו לזהות את עיצובה הספרותי של האגדה החז"לית, ותרומתו לפרשנות האגדות ולהבנת המסר שלהם.
3. הלומדים יכירו את תפקידם של תכנים אגדיים בסוגיות הלכתיות בתלמוד הבבלי, והשפעות שונות שלהם על הקשרן הרחב באותן סוגיות.

מיומנויות

1. הלומדים ילמדו לזהות את סוגי החומרים והז'אנרים השונים בסוגיות התלמוד הבבלי.
2. הלומדים ינתחו סיפור תלמודי ויגדירו דרכי עיצוב ספרותי שונות בסיפור התלמודי.
3. הלומדים ינתחו את השפעת האגדה וההלכה בסוגיה תלמודית זו על זו.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

הלמידה הפעילה במהלך כל הקורס תכלול לימוד של טקסטים בחברותות וקבוצות, שיתוף הכיתה בזיהוי העיצוב הספרותי והתמות של הסיפורים כפי שעלה בלימוד בחברותות, השתתפות פעילה בדיונים (באמצעות סבבים) על משמעות הטקסטים תוך הבעת עמדה, והגשת שתי מטלות כתובות עם התייחסות לטקסטים מאלה שיילמדו בקורס. ההערכה התהליכית/מעצבת תתבטא בהגשת מטלה כתובה, לאחר כמחצית מהסמסטר, שבה הלומדים יידרשו להתייחס לשאלות העמקה והבעת עמדה בנוגע לטקסטים שנלמדו.

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה/ צפיה נדרשת
1	מבנים שונים של שילוב אגדה בסוגיות הלכתיות בבבלי	Feintuch, 'Uncovering'
2	קריאת הסיפור בהקשרו ההלכתי 1	מאיר, 'סיפורי האגדה'
3	קריאת הסיפור בהקשרו ההלכתי 2	מאיר, 'השפעת מעשה העריכה'
4	קריאת הסיפור בהקשרו ההלכתי 3	מאיר, 'השפעת מעשה העריכה'
5	הסיפור הארץ-ישראלי והמקבילה הבבלית בהקשרים הלכתיים שונים - סיפור 'תנור של עכנאי'	רובנשטיין, 'תנורו של עכנאי'
6	השפעת הסוגיה ההלכתית על עיצוב האגדה במקבילות שונות	גושן-גוטשטיין, 'מיתת ר' אליעזר'
7	יחסי אגדה והלכה במשנה	פרנקל, 'האגדה שבמשנה'
8	יחסי אגדה והלכה בבבלי ובירושלמי – עיון בסוגיית הפסק בתפילה, בבלי וירושלמי ברכות ריש פרק ה'	Feintuch, 'Anonymous Hasid'
9	הסיפור התלמודי בהקשרים שמחוץ לגבולות הסוגיה - החסיד בבית הקברות והאיש שהעלה ליבו טינה	מאיר, 'סיפורי האגדה'
10	סיפורים תלמודיים עם יותר מהקשר הלכתי אחד בסוגיה	פיינטוך, 'אגדת רב אדא'
11	הגבולות בין ההלכה והאגדה בבבלי 1	Feintuch, 'Uncovering'
12	הגבולות בין ההלכה והאגדה בבבלי 2	Feintuch, 'Uncovering'
13		
14	סיכום וחזרה	

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

 ציון סופי

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
מבחן מסכם בסוף הסמסטר	70% מהציון הסופי
הגשת מטלה כתובה קצרה במהלך הסמסטר עם התייחסות אישית לטקסט שנלמד בכיתה	30% מהציון הסופי

דרישות הקורס

- נוכחות ב-85% מההרצאות לפחות.
- השתתפות פעילה בדיונים בכיתה.
- הגשת מטלה כתובה קצרה במהלך הסמסטר.
- מבחן מסכם עם ציון מינימלי של 60.

דרישות קדם

אין דרישות קדם לקורס

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה:

1. גושן-גוטשטיין, אלון, 'חכם בודד על ערש דווי': סיפור מיתת רבי אליעזר (סנהדרין סח ע"א) - ניתוח אידאולוגי, מחקרים בתלמוד ובמדרש (תשסה), 79-112
2. מאיר, עפרה, 'השפעת מעשה העריכה על השקפת העולם של סיפורי האגדה', טורא ג (1994), 84-67
3. מאיר, עפרה, 'הסיפור תלוי ההקשר בתלמוד', בקורת ופרשנות 20 (תשמ"ה), עמ' 119-103
4. מאיר, עפרה, סוגיות בפואטיקה של סיפורי חז"ל, תל אביב 1993.
5. מוסקוביץ, לייב, 'לדרכי שילובן של אגדות בירושלמי – בירורים ראשוניים', אסופות י"א (תשנ"ח), עמ' קצ"ז-ר"ט
6. פיינטוך, יונתן, 'אגדת רב אדא בר אבא – כפל הקשרים וכפל מסרים לאגדה בסוגיה תלמודית אחת', מחקרי ירושלים בספרות עברית כז (תשעד), עמ' 1-19.
7. פרנקל, יונה, עיונים בעולמו הרוחני של סיפור האגדה, הקיבוץ המאוחד תשמ"א
8. פרנקל, דרכי האגדה והמדרש, גבעתיים תשנ"א
9. פרנקל, יונה, מדרש ואגדה, תל-אביב תשנ"ז
10. פרנקל, יונה, סיפור האגדה – אחדות של תוכן וצורה, תל-אביב, תשס"א
11. פרנקל, יונה, 'האגדה שבמשנה', מחקרי תלמוד ג', ירושלים, תשס"ה, 683-655

12. רובנשטיין, ג'פרי, 'סיפור תנורו של עכנאי: ניתוח ספרותי', בתוך: הגיון ליונה (בעריכת: י' לוינסון, י' אלבוים וג' חזן-רוקם), ירושלים, תשס"ז, עמ' 478-457
13. Feintuch, Yonatan, 'External Appearance versus Internal Truth: The Aggadah of Herod in Bavli Bava Batra', *AJS Review* 35 (2011), 85-104
14. Feintuch, Yonatan, 'Uncovering Covert Links between Halakha and Aggada in the Babylonian Talmud - The Talmudic Discussion of the Yom Kippur Afflictions (bYoma)', *AJS Review* 40 (2016), pp. 17-32
15. Feintuch, Yonatan, ' 'Anonymous Hasid' Stories in Halakhic Sugyot in the Babylonian Talmud', *JJS* 63 (2012), pp. 238-262
16. Rubenstein, Jeffrey L., *Talmudic Stories, Narrative Art, Composition, and Culture*, Baltimore & London, 1999
17. Rubenstein, Jeffrey L., 'Context and Genre: Elements of a Literary Approach to the Rabbinic Narrative', *How Should Rabbinic Literature Be Read in the Modern World?* (Ed. M. A. Krauss), Piscataway, 2006, pp. 137–165
18. Rubenstein, Jeffrey L., *Stories of the Babylonian Talmud*, Baltimore, 2010

קריאת חובה:

1. Feintuch, 'Uncovering'
2. מאיר, 'השפעת מעשה העריכה'
3. רובנשטיין, 'תנורו של עכנאי'